

spørgsmålet om i videre omfang at beskikke forsvarere på efterforskningsstadiet tages op. Efter de gældende regler om forsvarerbeskikkelse i retsplejelovens § 731 og § 732 vil der under efterforskningen i de fleste tilfælde først blive beskikket forsvarer, hvis sigtede underkastes varetægt. I arrestantsager vil der således ikke være beskikket en forsvarer i forbindelse med afhøring af anholdte inden grundlovsforhøret, og i andre sager ofte først, når tiltale rejses.

Justitsministeriet er enig i, at spørgsmålet bør tages op til overvejelse. Som påpeget af advokatrådet giver spørgsmålet anledning til en række problemer af praktisk art, f. eks. med hensyn til etablering af en vagtordning for advokater. Disse problemer kræver nærmere overvejelse, som ikke har kunnet løses i forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget. Justitsministeriet har derfor anmodet udvalget om at tage spørgsmålet op.

Anholdelse og fængsling.

5. I betænkning nr. 728/1974 foreslås som nævnt en revision af reglerne om anholdelse og fængsling.

Efter de gældende regler kan *anholdelse* besluttes af retten, politiet og private. Lovens udgangspunkt er, at det er *retten*, der træffer beslutning om anholdelse. Dette gælder både, når anholdelsesgrundlaget er sigtedes udeblivelse fra et retsmøde, og når der er tale om anholdelse af mistænkte på efterforskningens indledende stadium. Politiet kan kun foretage anholdelse af mistænkte uden rettens forudgående beslutning, når forholdene er således, at øjemedet vil forspildes ved at afvente rettens beslutning. Ved opløb og ved forbrydelser, der begås af en samlet mængde, eller ved større slagsmål har politiet dog en selvstændig kompetence til at foretage anholdelse.

I praksis er det imidlertid undtagelsen, at rettens beslutning indhentes, når der ikke er tale om en sigtets udeblivelse fra et retsmøde. Dette skyldes, at øjemedet med anholdelsen i langt de fleste tilfælde vil forspildes, hvis politiet skal afvente en forudgående retsbeslutning.

Ved anholdelse på det indledende stadium af efterforskningen vil retten kun have begrænsede muligheder for at prøve politiets anbringender med hensyn til mistankens styrke og anholdelsens nødvendighed. En retsbeslutning på dette stadium af sagen er derfor af tvivlsom værdi og sætter retten i en vanskelig situation ved at pålægge den et medansvar for en beslutning, som den ikke reelt har mulighed for at efterprøve grundlaget for.

Udvalget anfører, at den gældende praksis ikke

vides at have givet anledning til væsentlig kritik. Den er efter udvalgets opfattelse ubetænkelig og i vidt omfang nødvendig af praktiske efterforskningsmæssige grunde. En ændring af praksis, således at retsbeslutning i væsentlig større omfang blev indhentet inden foretagelse af anholdelse, vil le medføre en forøgelse af personaleforbruget i domstolene uden nogen gevinst for retssikkerheden.

Udvalget foreslår på denne baggrund, at kompetencen til at foretage anholdelse flyttes fra retten til politiet. Udvalget foreslår endvidere en forenkling af reglerne om anholdelse, uden at der dog herved er tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til gældende anholdelsespraksis.

6. a. Udvalget har ved sin behandling af reglerne om *varetægtsfængsling* taget sit udgangspunkt i den kritik, som har været rejst mod den gældende praksis med hensyn til anvendelsen af dette retsmiddel. Kritikken har først og fremmest taget sigte på, at varetægt anvendes i videre omfang end fornødent, eller i hvert fald i situationer, der ikke er dækket af fængslingsbetingelsernes ordlyd. Kritikken har tillige rettet sig mod varetægtsfængslingernes varighed og mod, at begrundelserne for retternes fængslingskendelser er for summariske.

b. Hvad angår spørgsmålet om *antallet af varetægtsfængslinger* anfører udvalget, at kritikken ikke så meget har angået de i retsplejeloven fastlagte fængslingsgrunde som domstolenes praktisering af de gældende regler.

Udvalget fremhæver, at afgørelsen af, i hvilket omfang anvendelse af varetægt må anses for nødvendigt, afhænger af en afvejning af to modstående hensyn. På den ene side står hensynet til beskyttelse af individets frihed, på den anden side hensynet til en rimelig effektivitet i bekæmpelsen af kriminalitet.

En væsentlig indskrænkning i adgangen til at etablere varetægt vil beskære mulighederne for at modvirke kriminalitet, at oplære forbrydelser og at gennemføre forfølgningen til dom. En sådan indskrænkning vil dermed forringe de lovlidige borgeres beskyttelse mod kriminalitet. Ved afvejningen mellem hensynet til individets retsbeskyttelse og hensynet til kriminalitetsbekæmpelsens effektivitet, kan der ikke ses bort fra udviklingen i kriminaliteten. I tiåret fra 1960 til 1970 er der sket en fordobling af antallet af anmeldte lovovertrædelser. Denne stigning er fortsat i 1971 og igen i 1973, efter at der var indtrådt en vis stagnation i 1972. Der foreligger oplysninger, der peger i retning af, at kriminaliteten også i kvalitativ henseende er ved at udvikle sig i en alvorligere